

Modlitwy Kościoła

Kolekty niedziel i uroczystości Pańskich

Maciej Zachara MIC

Wydawnictwo WAM
Fundacja Dominikański Ośrodek Liturgiczny

3

Mysterium Fascinans to kolekcja książek dotyczących szeroko rozumianej teologii i historii liturgii. W serii będą publikowane zarówno pozycje prezentujące wyniki najnowszych badań polskich i zagranicznych autorów, jak i tłumaczenia najważniejszych dzieł opublikowanych w XX w., które dotychczas nie były dostępne dla polskiego czytelnika. W logo serii występuje Baranek, którego tajemnicę Paschy – śmierci i zmartwychwstania – w liturgii wspominamy, celebруемy i uobecniamy. Seria **Mysterium Fascinans** powstała w wyniku połączenia kolekcji **Myśl Liturgiczna** Wydawnictwa WAM oraz **Źródło i Szczyt** Fundacji Dominikański Ośrodek Liturgiczny w Krakowie.

© Wydawnictwo WAM, 2022
© Fundacja Dominikański Ośrodek Liturgiczny, 2022

Opieka redakcyjna i korekta: Joanna Pakuza
Redakcja: Katarzyna Onderka
Projekt okładki: Natalia Miazga
Skład: Remigiusz Dąbrowski

Redaktor naukowy serii: ks. dr Krzysztof Porosło

ISBN 978-83-277-3294-1

NIHIL OBSTAT

Przełożony Prowincji Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego,
ks. Jarosław Paszyński SJ, prowincjał, Kraków, dn. 6 lipca 2022 r.,
l.dz. 231/2022

WYDAWNICTWO WAM
ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków
tel. 12 62 93 200
e-mail: wam@wydawnictwowam.pl

FUNDACJA DOMINIKAŃSKI OŚRODEK LITURGICZNY
ul. Stolarska 6/30
31-043 Kraków
tel. 12 430 19 34
e-mail: fundacja@liturgia.dominikanie.pl

DZIAŁ HANDLOWY WYDAWNICTWA WAM
tel. 12 62 93 254-255
e-mail: handel@wydawnictwowam.pl

KSIĘGARNIA WYSYŁKOWA WYDAWNICTWA WAM
tel. 12 62 93 260
www.wydawnictwowam.pl

Druk: EKODRUK • Kraków
Publikację wydrukowano na papierze iBOOK White 70 g vol. 2.0
dostarczonym przez IGEPA Polska Sp. z o.o.

Spis treści

Przedmowa	9
Od autora	19
OKRES ADWENTU	23
1. niedziela Adwentu	25
2. niedziela Adwentu	28
3. niedziela Adwentu	31
4. niedziela Adwentu	34
OKRES NARODZENIA PAŃSKIEGO	39
Narodzenie Pańskie. Wieczorna msza wigilijna	41
Narodzenie Pańskie. Msza w nocy	44
Narodzenie Pańskie. Msza o świcie	46
Narodzenie Pańskie. Msza w dzień	48
Niedziela w oktawie Narodzenia Pańskiego. Świętej Rodziny Jezusa, Maryi i Józefa	51
Oktawa Narodzenia Pańskiego. Uroczystość Świętej Bożej Rodzicielki Maryi	54
2. niedziela po Narodzeniu Pańskim	57
Objawienie Pańskie	60
Niedziela Chrztu Pańskiego	62
WIELKI POST I WIELKI TYDZIEŃ	67
1. niedziela Wielkiego Postu	69
2. niedziela Wielkiego Postu	72
3. niedziela Wielkiego Postu	74
4. niedziela Wielkiego Postu	77
5. niedziela Wielkiego Postu	80

Niedziela Palmowa czyli Męki Pańskiej	82
Wielki Czwartek. Msza Wieczerzy Pańskiej	85
Wielki Piątek Męki Pańskiej	88
OKRES WIELKANOCNY	95
Niedziela Zmartwychwstania Pańskiego. Wigilia Paschalna	97
Niedziela Zmartwychwstania Pańskiego. Msza w dzień	100
2. Niedziela Wielkanocna czyli Miłosierdzia Bożego	103
3. Niedziela Wielkanocna	106
4. Niedziela Wielkanocna	109
5. Niedziela Wielkanocna (= 23. niedziela okresu zwykłego)	112
6. Niedziela Wielkanocna	115
Wniebowstąpienie Pańskie	118
7. Niedziela Wielkanocna	121
Niedziela Zesłania Ducha Świętego. Wieczorna msza wigilijna	124
Niedziela Zesłania Ducha Świętego. Msza w dzień	129
UROCZYŚCISCI PAŃSKIE	133
Uroczystość Zwiastowania Pańskiego	135
Uroczystość Trójcy Przenajświętszej	138
Uroczystość Najświętszego Ciała i Krwi Chrystusa	141
Uroczystość Najświętszego Serca Pana Jezusa	144
Uroczystość Jezusa Chrystusa Króla Wszechświata	148
OKRES ZWYKŁY	153
1. tydzień okresu zwykłego	155
2. niedziela okresu zwykłego	158
3. niedziela okresu zwykłego	161
4. niedziela okresu zwykłego	164
5. niedziela okresu zwykłego	167
6. niedziela okresu zwykłego	170
7. niedziela okresu zwykłego	173
8. niedziela okresu zwykłego	176

9. niedziela okresu zwykłego	179
10. niedziela okresu zwykłego	181
11. niedziela okresu zwykłego	184
12. niedziela okresu zwykłego	187
13. niedziela okresu zwykłego	190
14. niedziela okresu zwykłego	192
15. niedziela okresu zwykłego	195
16. niedziela okresu zwykłego	198
17. niedziela okresu zwykłego	200
18. niedziela okresu zwykłego	203
19. niedziela okresu zwykłego	206
20. niedziela okresu zwykłego	209
21. niedziela okresu zwykłego	212
22. niedziela okresu zwykłego	215
23. niedziela okresu zwykłego (= 5. Niedziela Wielkanocna)	
24. niedziela okresu zwykłego	217
25. niedziela okresu zwykłego	220
26. niedziela okresu zwykłego	222
27. niedziela okresu zwykłego	224
28. niedziela okresu zwykłego	226
29. niedziela okresu zwykłego	228
30. niedziela okresu zwykłego	231
31. niedziela okresu zwykłego	234
32. niedziela okresu zwykłego	237
33. niedziela okresu zwykłego	239
34. tydzień okresu zwykłego	242
WYKAZ SKRÓTÓW	245
SŁOWNICZEK KSIĄG LITURGICZNYCH	249

Przedmowa

Kiedy w latach 2011–2012 ks. Maciej Zachara MIC zamieszczał na portalu liturgia.pl krótkie notki o pochodzeniu kolekt niedziel i uroczystości, po raz pierwszy pomyślałem, że byłoby warto zebrać je i wydać w formie książkowej. Wtedy jednak, jak szybko ta myśl przyszła do mnie, tak szybko mnie opuściła. Głównie przez to, że były to notatki dotyczące jedynie historii danej oracji oraz jej występowania w Mszałe rzymskim Pawła VI oraz Piusa V. Brakowało w nich chociażby krótkiej analizy teologicznej, która mogłaby stanowić podstawę dla osobistej modlitewnej medytacji na bazie modlitwy Kościoła lub stanowić inspirację dla niedzielnej homilii.

Myśl wydania notatek ks. Macieja wróciła do mnie ponownie w tym roku, głównie za sprawą dwóch czynników. Po pierwsze – pod koniec 2021 roku ks. prof. Félix María Arocena wydał w języku hiszpańskim monumentalną pozycję dotyczącą historii i teologii niedzielnych kolekt Mszału rzymskiego¹. Ta pozycja, mająca dokładnie pół tysiąca stron, zawiera analizę historyczną, teologiczną i filologiczną wszystkich kolekt Mszału rzymskiego na niedziele i uroczystości Pańskie. Nie ukrywam, że trochę pozazdrościłem hiszpańskojęzycznym wiernym, że otrzymali już drugą pozycję², która w taki sposób przybliży wiernym bogactwo

-
- 1 F.M. Arocena, *Las colectas del Misal romano. Domingos y Solemnidades del Señor*, (Bibliotheca Ephemerides Liturgicae. Subsidia 197), CLV – Edizioni Liturgiche, Roma 2021.
 - 2 Pierwszą pozycją jest książka C. Urtasun, *Las oraciones del Misal*, (Biblioteca Litúrgica 5), CPL, Barcelona 1995.

Przedmowa

modlitw Kościoła. Równocześnie stwierdziłem, że z punktu widzenia pożytku duszpasterskiego trzeba byłoby przygotować podobną pozycję, ale nie tak obszerną i nie zawierającą tak dużo materiału naukowego.

Prawie w tym samym czasie odbyłem rozmowy z Wydawnictwem WAM i ks. prof. Robertem Woźniakiem o potrzebie i możliwości przygotowania publikacji, które mogłyby stanowić konkretną pomoc dla księży w przygotowaniu wartościowych homilii, a równocześnie nie byłyby tzw. gotowcami. Pojawił się wtedy pomysł wydania publikacji, która inspirowałaby do przygotowania homilii liturgicznej w oparciu o tekst modlitw mszalnych. Wtedy byłem już przekonany, że nie ma co szukać nigdzie dalej, ale od razu zaproponowałem ks. Maciejowi przygotowanie takiej publikacji, zachęcając, by wykorzystał materiał zgromadzony lata wcześniej na potrzeby swoich notatek blogowych. Ku mojej wielkiej radości ks. Zachara przyjął to zaproszenie, a ja mogę teraz napisać przedmowę do jego książki.

Książd Maciej Zachara MIC jest znany w liturgicznym środowisku przede wszystkim jako autor krótkich i popularnych form, gdyż od około dwudziestu pięciu lat wtajemnicza w historię i teologię mszy świętej potężną rzeszę czytelników miesięcznika „Oremus”, zawierającego między innymi teksty modlitw mszalnych i czytań na każdy dzień roku liturgicznego. Spora część tych króciutkich tekstów została zebrana i wydana w formie książkowej³. Niniejsza publikacja, poświęcona kolektom niedzielnych mszału, jest połączeniem tych dwóch cech charakteryzujących warsztat ks. Macieja – upodobania do krótkich, syntetycznych, popularnych form oraz zainteresowania historią. Wierzę, że tak przygotowana książka będzie służyła pomocą nie tylko księżom, ale też wielu wiernym, którzy – pragnąc karmić

3 M. Zachara, *Msza Święta. Liturgiczne ABC*, Promic, Warszawa 2018; M. Zachara, *Krótką historią Mszału Rzymskiego*, Promic, Warszawa 2014.

swoją duchowość – sięgają nie tylko do Bożego słowa, ale również do skarbcza modlitw Kościoła.

Pozwolę sobie zatem w siedmiu punktach powiedzieć, dlaczego warto dłużej zatrzymać się przy kolektach mszalnych i podać ich treść modlitewnej medytacji.

1) Kolekty charakteryzują dany dzień liturgiczny

Pierwszą z modlitw tak zwanego formularza mszalnego, w skład którego wchodzi trzy modlitwy celebransa, jest kolekta, której nazwa wywodzi się z języka łacińskiego, od czasownika *colligare* – ‘zbierać’. Jest to zatem taka modlitwa, w której celebrans zbiera intencje wszystkich wiernych i znosi je do Boga. Czasami nazywamy tę modlitwę również „modlitwą dnia”, gdyż w niedziele i uroczystości przenika ona całą modlitwę liturgiczną, ponieważ odmawia się ją również na zakończenie godzin kanonicznych brewiarza. Z tej krótkiej modlitwy, nie tylko z czytań mszalnych, możemy wyczytać treść i charakter danego obchodu liturgicznego.

2) Modlitwa Kościoła

Kolekta, choć czasami jest tak błędnie nazywana, nie jest modlitwą prywatną ani celebransa, ani któregokolwiek z członków zgromadzenia liturgicznego. Jest ona na wskroś modlitwą Kościoła. W tej modlitwie odkrywamy Kościół, który się modli wraz z nami i przez nas. Kolekty wyrażają zarazem wiarę, jak i najgłębsze potrzeby modlącego się Kościoła. Są one modlitwami Kościoła w dwojakim sensie: po pierwsze dlatego, że zostały dane nam przez Kościół, a po drugie, że danego dnia wierni na całym świecie modlą się tymi samymi słowami.

Już sama ich forma zdradza nam ten wspólnotowy charakter modlitwy. Poprzedzona jest ona wezwaniem celebransa:

Przedmowa

„*Oremus* – módlmy się”. Kolekty zawsze wypowiedane są w pierwszej osobie liczby mnogiej, dlatego znajdziemy w nich szereg czasowników, takich jak: „prosimy”, „ofiarujemy”, „błagamy”, „wierzymy”. Będąc modlitwą wspólnotową, stają się dla nas szkołą modlitwy osobistej. Dzięki oracjom poznamy, o co mamy się modlić, ale i jak powinniśmy się modlić. Przechodzimy od modlitewnego wielomówstwa do modlitwy zwięzłej, ale wypełnionej głęboką wiarą i wielką ufnością w to, że Bóg wie, czego nam potrzeba. Modlitwa Kościoła również rozszerza naszą perspektywę, tak że przechodzimy od prośb na wskroś osobistych, nakierowanych na nas samych i nasze sprawy, do modlitwy ogarniającej troski całej wspólnoty Kościoła. Nasze serca się poszerzają, jest w nich coraz więcej miejsca dla innych.

3) Modlitwa trynitarna

Kolekty uczą nas również modlitwy trynitarniej, czyli takiej, która uwzględnia fundamentalną prawdę naszej wiary, że Bóg jest Jeden, ale w trzech Osobach. Dlatego też zasadniczo (z kilkoma wyjątkami) rzymskie kolekty są zwrócone ku Bogu Ojcu, przez pośrednictwo Jezusa Chrystusa, w mocy Ducha Świętego, który nas do modlitwy inspiruje i modli się w nas, ożywiając naszą modlitwę. Kolekty kończą się doksologią, czyli modlitwą uwielbienia Boga w Trójcy Świętej jedyne, która zazwyczaj ma postać: „Przez naszego Pana Jezusa Chrystusa, Twojego Syna, który z Tobą żyje i króluje w jedności Ducha Świętego, Bóg przez wszystkie wieki wieków. Amen”. Tylko czasami, gdy modlitwa kierowana jest do samego Chrystusa, konkluzja brzmi: „Który żyjesz i królujesz z Bogiem Ojcem w jedności Ducha Świętego, Bóg, przez wszystkie wieki wieków. Amen”.

4) Modlitwa Jezusa

Równocześnie trzeba zawsze pamiętać, że modlitwy liturgiczne charakteryzują się tym, że są więcej niż modlitwami ludzi zgromadzonych na liturgii bądź modlitwami kapłana. Będąc modlitwami Kościoła, który jest Ciałem Chrystusa, stają się modlitwami samego Jezusa, który oddaje w celebrowanej liturgii cześć i chwałę swojemu Ojcu wraz z Kościołem i przez Kościół. Dlatego też te wezwania, choć wypowiedane przez księdza, są modlitwami samego Jezusa, który modli się do swojego Ojca. Jest to szczególny dialog miłości, jaki dokonuje się między Ojcem i Synem przez pośrednictwo Kościoła. W ten sposób wypełniają się słowa z Ewangelii św. Jana, gdzie w czasie Ostatniej Wieczerzy Jezus prosił za nami i obiecał nam modlitwę wstawienniczą w naszej intencji: „Nie tylko za nimi proszę, ale i za tymi, którzy dzięki ich słowu będą wierzyć we Mnie” (J 17,20). Równocześnie Jezus zapewnił, że jeśli będziemy się modlić za Jego wstawiennictwem, w Jego imię, wtedy Bóg Ojciec zawsze na tę modlitwę odpowie: „O cokolwiek byście prosili Ojca, da wam w imię moje. Do tej pory o nic nie prosiliście w imię moje: Proście, a otrzymacie, aby radość wasza była pełna” (J 16,23–24).

Kiedy zaś modlitwy są zanoszone wprost do Jezusa, co w liturgii rzymskiej zdarza się dość rzadko, ale jednak się zdarza, wtedy dokonuje się dialog miłości pomiędzy Oblubienicą a Oblubieńcem. Kościół w tych modlitwach otwiera swoje serce przed Tym, którego kocha i który do szaleństwa kocha swoją Oblubienicę. Jezus wsłuchuje się w nasze troski, problemy, zmartwienia, prośby i potrzeby, aby hojnie odpowiedzieć na naszą modlitwę swoimi łaskami.

Okres Adwentu

1. niedziela Adwentu

Tekst

Po polsku: Wszchemogący Boże, spraw, abyśmy przez dobre uczynki przygotowali się na spotkanie przychodzącego Chrystusa, a w dniu sądu, zaliczeni do Jego wybranych, mogli posiadać Królestwo niebieskie.

Po łacinie: *Da, quaesumus, omnipotens Deus, hanc tuis fidelibus voluntatem, ut, Christo tuo venienti iustis operibus occurrentes, eius dexteræ sociati, regnum mereantur possidere caeleste.*

Pochodzenie i historia stosowania

Jest to dawna rzymska modlitwa adwentowa, poświadczona po raz pierwszy w *Sakramentarzu gelazjańskim* jako modlitwa po komunii jednego z formularzy adwentowych, nie przypisanych do konkretnego dnia (GeV 1139). Gelazjańskie formularze adwentowe mogą być datowane na VII wiek (Chavasse 1958, 425). Modlitwa przez pewien czas była jeszcze stosowana w sakramentarzach, zarówno gelazjańskich, jak gregoriańskich. Występuje ona w różnych funkcjach, na przykład jako modlitwa nad ludem ostatniej niedzieli Adwentu (GeG 1756), jako modlitwa po komunii na niesprecyzowane bliżej dni powszednie Adwentu (GeS 1387) oraz jako modlitwa nad ludem w piątek grudniowych dni suchych (GrF 1756). Modlitwa następnie zanika i zostaje

przywrócona w Mszale rzymskim Pawła VI z drobnymi zmianami redakcyjnymi.

Komentarz

Kolekta dzisiejszej liturgii podkreśla konieczność przygotowania się na spotkanie przychodzącego Chrystusa. Mowa jest o dobrych uczynkach, z którymi trzeba stanąć wobec Niego, tekst łaciński zawiera zaś najpierw prośbę do Boga, aby pobudził wolę swych wiernych do odpowiedniego przygotowania na przyjście Chrystusa. O jakie przyjście Chrystusa chodzi? Wzmianka o sądzie – w polskim przekładzie wyraźna, w łacińskim oryginale aluzyjna – oraz wskazanie celu, jakim jest wejście do królestwa niebieskiego, wskazują na powtórne przyjście Chrystusa na Sąd Ostateczny. Łaciński tekst mówiący o postawieniu wiernych po prawicy Chrystusa (*eius dexteræ sociati*) odwołuje się do Mateuszowej wizji Sądu Ostatecznego, z postawieniem owiec po prawej, a kozłów po lewej stronie króla (Mt 25,33). Wzmianka o sądzie jest nam bardzo potrzebna i wręcz dla nas zbawienna. Tak jak z jednej strony przesadnie surowa wizja Boga odstrasza wielu od wejścia z Nim w relację, tak z drugiej karykaturą jest również przesłodzony obraz Boga jako kogoś, kto przebacza niejako automatycznie i zwalnia od odpowiedzialności za dokonane czyny. Obie wizje są równie nieprawdziwe. Bóg jest miłosiernym Zbawicielem i jednocześnie sprawiedliwym Sędzią. Obecny czas jest nam dany na przyjęcie zbawienia, które Bóg ofiarowuje nam w Chrystusie, a nasze czyny w dniu sądu będą świadczyły o tym, czy w ciągu naszego życia skorzystaliśmy z Bożej oferty. Kolekta ze wzmianką o sądzie jest więc zbawiennym przypomnieniem, budzącym z duchowego letargu i wzywającym do poważnego potrzenia na własne życie.

Adwent jest jednak okresem, w którym przeplatają się ze sobą dwa oczekiwania, ściśle ze sobą złączone. Czujność

eschatologiczna powinna wyostrzyć naszą uwagę na przychodzenie Chrystusa tu i teraz. Przygotowujemy się w Adwencie do celebracji Narodzenia Pańskiego, które było pierwszym przyjściem Chrystusa na ziemię. To pierwsze przyjście Chrystusa jest wciąż aktualne i przedłuża się w liturgii Kościoła. Od tego, jak przyjmujemy Chrystusa przychodzącego dzisiaj, zależy, kim okażemy się przy Jego powtórny przyjsciu.

2. niedziela Adwentu

Tekst

Po polsku: Wszechmogący i miłosierny Boże, spraw, aby troski doczesne nie przeszkadzały nam w dążeniu na spotkanie z Twoim Synem, lecz niech nadprzyrodzona mądrość kształtuje nasze czyny i doprowadzi nas do zjednoczenia z Chrystusem.

Po łacinie: *Omnipotens et misericors Deus, in tui occursum Filii festinantes nulla opera terreni actus impediunt, sed sapientiae caelestis eruditio nos faciat eius esse consortes.*

Pochodzenie i historia stosowania

Jest to nieco zmieniona współcześnie wersja dawnej rzymskiej modlitwy adwentowej⁴, poświadczonej po raz pierwszy w *Sakramentarzu gelazjańskim* jako element zbioru modlitw adwentowych nie przypisanych do konkretnych formularzy (GeV 1153). Ten gelazjański zbiór modlitw jest powielany, w całości lub w części, w wielu późniejszych sakramentarzach co najmniej do XI wieku. W XI wieku ma tę modlitwę koloński *Sakramentarz Gereona*, należący do późnych sakramentarzy gregoriańskich.

4 Zmiana polega na przestawieniu szyku wyrazów. Redakcja pierwotna: „*Festinantes, omnipotens Deus, in occursum Filii tui Domini nostri nulla impediunt opera actus terreni, sed caelestis sapientiae eruditio faciat nos eius esse consortes*”.

Modlitwa zanika i zostaje wydobyta z zapomnienia przez Mszał rzymski Pawła VI.

Komentarz

Chrześcijanin żyje na ziemi i pośród spraw ziemskich, mając jednocześnie wzrok wiary ustawicznie skierowany na Chrystusa. Istnieje ryzyko utraty tego nadprzyrodzonego zmysłu i wówczas horyzont naszego życia zostaje zamknięty w doczesności. Mówi o tym cały szereg tekstów biblijnych. Tego właśnie dotyczy chociażby ewangeliczny obraz ziarna posianego między ciernie, które zostaje zagłuszone i nie wydaje owocu (Mk 4,7.18–19). W obliczu tego niebezpieczeństwa Jezus kieruje wezwanie do uczniów: „Uważajcie na siebie, aby serca wasze nie stały się ociężałe wskutek obżarstwa, pijaństwa i trosk doczesnych” (Łk 21,34), a św. Paweł przypomina, że nasza ojczyzna jest w niebie (Flp 3,20) i że nonsensem jest pokładanie nadziei w Chrystusie wyłącznie w odniesieniu do spraw doczesnych (1 Kor 15,19). Autor Listu do Hebrajczyków z kolei jako wzór wiary podaje licznych świadków epoki Starego Testamentu, którzy uznali siebie za gości i pielgrzymów na tej ziemi (Hbr 11,13). Te wszystkie fragmenty Pisma Świętego stanowią biblijny kontekst dzisiejszej kolekty, pobudzającej naszą gorliwość w dążeniu do Chrystusa. Łaciński tekst wręcz zaprasza, aby śpieszyć (*festinantes*) na spotkanie z Nim.

Uniknięcie zgubnego zaplątania się w wir doczesności wymaga nadprzyrodzonej mądrości, czyli umiejętności duchowego rozeznawania. Nie można bowiem odczytywać dzisiejszej kolekty na sposób karykaturalny, jakoby zachęcała nas ona wyłącznie do praktykowania pobożności i porzucenia wszelkiej aktywności ziemskiej. W sakramentach chrztu i bierzmowania otrzymaliśmy Ducha Świętego z Jego darami mądrości i umiejętności. Duch Święty przychodzi i aktualizuje swoje dary również w każdej Eucharystii. To On uzdalnia nas do właściwego rozeznawania woli

2. niedziela Adwentu

Boga w odniesieniu do nas. Z Nim możemy rozpoznawać dzieła, które Bóg daje nam do wykonania i pamiętać jednocześnie, że celem jest sam Bóg, a nie dzieła jako takie. Przypominamy sobie o tym szczególnie w Adwencie, ale powinno to być naszą stałą postawą. Każdy okres liturgiczny podkreśla jakiś ważny aspekt życia chrześcijańskiego, o którym należy jednak pamiętać stale.

3. niedziela Adwentu

Tekst

Po polsku: Boże, Ty widzisz, z jaką wiarą oczekujemy świąt Narodzenia Pańskiego, spraw, abyśmy przygotowali nasze serca i z radością mogli obchodzić wielką tajemnicę naszego zbawienia.

Po łacinie: *Deus, qui conspicias populum tuum nativitatis dominicae festivitatem fideliter exspectare, praesta, quaesumus, ut valeamus ad tantae salutis gaudia pervenire, et ea votis sollemnibus alacri semper laetitia celebrare.*

Pochodzenie i historia stosowania

Jest to lekko zmieniona współcześnie wersja dawnej łacińskiej modlitwy adwentowej, którą poświadcza liturgiczny dokument znany jako *Rotulus* z Rawenny (Ve 1356), pochodzący z Rawenny i datowany w przedziale czasowym od V do VII wieku (Vogel 1986, 53). Modlitwa nie była stosowana w późniejszym czasie, aż do mszału Pawła VI. Zmiana redakcyjna polegała na zastąpieniu frazy *incarnationem dominicam fideliter expectare* („wiernie oczekiwać wcielenia Pańskiego”) przez *nativitatis dominicae festivitatem fideliter exspectare* (dosł. „wiernie oczekiwać święta Narodzenia Pańskiego”).

Komentarz

Modlitwa mówi najpierw o wierze, z jaką lud Boży oczekuje świąt Narodzenia Pańskiego. Polski przekład w niezamierzony chyba sposób wprowadził pewną dwuznaczność, która jednak jest bardzo szczęśliwa. Sformułowanie „widzisz, z jaką wiarą oczekujemy świąt Narodzenia Pańskiego” można bowiem zrozumieć na dwa sposoby. Możemy, zgodnie z zamysłem italskiego autora i zapewne również polskiego tłumacza, odczytać je jako podkreślenie wiary, z jaką oczekujemy nadchodzących świąt. Zastosowane sformułowanie można jednak również odczytać w duchu „widzisz, jaka naprawdę jest nasza wiara w obliczu nadchodzących świąt”. Choć nie było to zamierzone, pożyteczne jest przyjęcie tej drugiej interpretacji, ponieważ skłania ona do podjęcia rachunku sumienia z tego, jak przeżywamy Adwent i w jakim duchu zdążamy do nadchodzących świąt. W przestrzeni publicznej Boże Narodzenie stało się świętem po części sentymentalnym, a po części komercyjnym. Otoczeni zewsząd już teraz dekoracjami świątecznymi możemy zupełnie stracić ducha adwentowego oczekiwania, a same święta przeżyć bez żadnego odniesienia do osoby Jezusa Chrystusa. Dlatego warto zatrzymać się nad słowami „Boże, Ty widzisz, z jaką wiarą oczekujemy świąt Narodzenia Pańskiego”, a jeśli odkryjemy, że nasza wiara jest bardzo słaba, to możemy w dzisiejszą liturgię wejść, wołając za apostołami: „Przymnóż nam wiary” (Łk 17,5).

Innym motywem mocno dochodzącym do głosu w dzisiejszej modlitwie jest radość, w łacińskim oryginale brzmi nawet wyraźniej niż w tłumaczeniu (*salutis gaudia; alacri laetitia*). Zapewne z powodu tego właśnie motywu modlitwa niniejsza została dobrana na 3. niedzielę Adwentu, zwaną w tradycji liturgicznej niedzielą *Gaudete*, czyli niedzielą radości. Nie chodzi tu o jakieś sztuczne wzbudzenie wesołości czy okazywanie radości na siłę. Nie znajdziemy radości, szukając jej dla niej samej, jak to

najczęściej robimy. Radość, całkowicie niezależna od zewnętrznych okoliczności naszego życia, rodzi się jako owoc spotkania z Chrystusem, które następuje w wierze.